

Persbericht:

Stichting Rotterdam Natuurlijk! heeft vanmiddag opnieuw (vorige verstuurd op 4 en 19 oktober, afschriften meegestuurd met dit bericht), mede namens de huidige en toekomstige generaties Rotterdammers de bijgaande open brief gestuurd aan alle relevante commissieleden, gemeenteraadsleden, het college B&W en vele betrokken en belanghebbende burgers en organisaties in Rotterdam.

Vanuit de meest recente, onafhankelijke, wetenschappelijke inzichten en publicaties komt steeds meer onomstotelijk vast te staan dat Rotterdam en haar burgers aan de vooravond staan van een ongekende opgave om de stad te beschermen tegen de gevolgen van de klimaatverandering en haar volhoudbare bewoonbaarheid en leefbaarheid voor toekomstige generaties zeker te stellen. Rotterdammers hebben door de eeuwen heen aangetoond veerkrachtig om te kunnen gaan met dergelijke veranderingen. Maar deze specifieke opgave wordt tot nu toe niet meetbaar en controleerbaar geadresseerd in de Rotterdamse bouwplannen. En net op dit moment dreigt de Rotterdamse gemeenteraad ingrijpende, onomkeerbare besluiten te nemen over de toekomst van de leefbaarheid in de stad onder invloed van een achterhaalde woonvisie, een verre van optimaal functionerende omgevingsdienst en een wettelijk kader dat natuur en water in de stad niet voldoende beschermt. Wij stellen nadrukkelijk de vraag of het college B&W en de raadsleden zich bewust zijn van de verantwoordelijkheid die bij hun functie hoort en of zij klimaat- en milieuaansprakelijkheid dragen.

=====

“Bezinning: Rotterdam Central District en aansprakelijkheid, deel 3”

Oproep aan de gemeenteraadsleden en het college van Rotterdam,

“Bezint eer ge begint”. Dat was tot twee keer toe de aanhef van de oproepen die wij u op 4 en 19 oktober stuurden. Daaraan zouden we nu toe willen voegen: “Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.”

Ondanks deze oproepen hebben alle raadsleden, op één na, vóór het vaststellen van het bestemmingsplan Schiekadeblok gestemd. Een plan dat niet in samenhang met het RCD-gebied op milieueffecten is onderzocht, waar geen participatie heeft plaatsgevonden en dat op ramkoers ligt met de klimaatwet en het klimaatakkoord. Daar komt bij: in dezelfde vergadering is [het rapport van de Rekenkamer over de woonvisie](#) nagenoeg geheel overgenomen; hierin staat dat er NIET mag worden uitgegaan van een overdaad aan betaalbare woningen in Rotterdam en dat betaalbaarheid van woningen een speerpunt is. Is het mogelijk om woningen (groter dan een postzegel) in hoogbouw betaalbaar te maken zonder hiervoor een grote pot subsidie te moeten ontvangen? Waar is de consistentie in stemgedrag onder de raadsleden?

Een grotere, collectieve blokkade van zelf nadenken en verantwoordelijkheid nemen is niet makkelijk voor te stellen. Uit terugkoppelingen die wij hebben ontvangen, heeft het er

tenminste de schijn van dat veel raadsleden denken dat zij in hun rol niet anders kunnen dan meestemmen, maar dat zij erop rekenen of zelfs hopen, dat de daadwerkelijke uitvoering wel zal worden tegengehouden door beroepsprocedures via de Raad van State. Burgers en organisaties, die nooit zijn betrokken bij de plannen, zijn daarmee weer nodig om onzorgvuldige handelen te corrigeren bij de Raad van State. Hoe denkt u dat zij tegen het bevoegd gezag aankijken? Bent u als raadslid trots op dit besluit en deze handelswijze?

Het is ons zwaar te moede, om het zo maar eens te zeggen, te moeten constateren dat Rotterdam een bestuur heeft dat het blijkbaar normaal vindt om niet naar inwoners te luisteren, dat milieuregels en klimaatdoelen niet serieus neemt en dat niet verder wil kijken dan de eigen ambtstermijn. En dat van alle raadsleden er slechts één ver boven de rest uitstijgt en het aan durft onafhankelijk na te denken en zelf de democratisch gegeven verantwoordelijkheid te nemen.

Neemt u, als u enig besef heeft van de verantwoordelijkheid die uzelf daarmee heeft laten liggen, alstublieft even de tijd om te kijken naar de [documentaire die Nicolaas Veul maakte](#) over de risico's die in Nederland van de politiek geen tot weinig aandacht krijgen.

Beginnt het u te dagen, neemt u dan alstublieft ook de tijd om [de documentaire "The power of Big Oil" te bekijken](#). In deze documentaire ziet u hoe vanaf de jaren tachtig desinformatie is verspreid over het klimaat en milieu. Politici, ook in Nederland, gingen daar volop in mee. Wij zijn de twee-volgende generatie van 30 jaar geleden (één generatie is 15 jaar). Hoe wilt u dat er naar ú wordt teruggekeken over 15 of 30 jaar?

Alle punten waar het staande beleid tot onverantwoorde risico's leidt, zijn inhoudelijk, met als [vertrekpunt de planetaire grenzen](#), aangehaald in de vorige twee open brieven. We verschuiven in deze brief de focus naar de verantwoordelijkheid die het bevoegd gezag, de gemeente Rotterdam, heeft ten aanzien van de milieu- en klimaatopgaven. De top 5 herhalen we nog een keer in vragende vorm:

1. Hoe gaat Rotterdam aan de [klimaatwet](#) en het [verdrag van Aarhus](#) voldoen voor de bebouwde omgeving zonder de milieu- en emissie-effecten van verdichting, sloop en hoogbouw in samenhang te hebben onderzocht?
2. Hoe doelmatig (berekenen waar meten nodig is) en onafhankelijk (wethouder is lid van het bestuur) is de milieudienst DCMR in het beschermen van de inwoners van Rotterdam tegen te veel geluid, luchtverontreiniging, waterverontreiniging en schaduw en in het sterk terugdringen van broeikasgasemissies?
3. Hoe denkt Rotterdam het vasthouden aan het wettelijk kader voor (buitendijks) bouwen te kunnen verenigen met het door alle planbureaus en experts noodzakelijk geachte hanteren van water en natuur als uitgangspunten voor het inrichten van de fysieke ruimte?
4. Hoe kan Rotterdam met het huidige gebrek aan samenwerking met burgers en wetenschappers voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag van Aarhus?

5. Op welke wijze wordt zichtbaar dat Rotterdam en haar bestuurders zich bewust zijn van hun milieu- en klimaatverantwoordelijkheid en -aansprakelijkheid richting de huidige en volgende generaties?

We hebben kunnen zien bij de vernietiging door de Raad van State van het bestemmingsplan voor Feyenoord City, dat onzorgvuldigheid van zowel het bestuur als de Raad sterk wordt veroordeeld. Het valt ons op dat sommige raadsleden dan [in eerste reactie teleurgesteld zijn in de uitspraak](#) en zich zorgen maken over het aantal nieuwbouwwoningen, in plaats van bescheiden en blij te zijn met de les dat de rechtsspraak gewoon met beide benen op de grond staat. Wij kunnen u verzekeren: met u maken ook wij, en vele Rotterdammers met ons, ons zorgen over beschikbare, betaalbare woonruimte, straks, voor onze kinderen. Maar die zien we wel graag ontstaan op een manier die expliciet en meetbaar rekening houdt met de gevolgen van klimaatverandering. En op een manier die niet 'penny wise, pound foolish' is: de totale maatschappelijke kosten van klimaat-destructieve (super)hoogbouw, waarvan het zelfs met de huidige stand van zaken zeer voorstelbaar is dat deze binnen 20 tot 30 jaar weer zal moeten worden afgebroken, zijn veel te hoog om tot betaalbare woonruimte voor onze kinderen te kunnen leiden. Maar de kern: te onzorgvuldig omgaan met de leefbaarheid van de stad voor huidige én toekomstige generaties is een steen waaraan het Stadsbestuur en de Raad zich geen tweede keer hoeven te stoten.

We zien het ook in de tussenuitspraak van de [Raad van State in de Porthos zaak](#), vandaag: "Nederland is een rechtsstaat. Een rechtsstaat waarin ook overheden zich moeten houden aan de wet, aan het internationale recht en het Europese recht. Van dat Europese recht maakt onderdeel uit, het Europees natuurbeschermingsrecht uit de Habitat-richtlijn. De afdeling Bestuursrechtspraak is van oordeel, dat de bouwvrijstelling zoals die is geregeld en onderbouwd in de Wet natuurbescherming, in strijd is met de Europese natuurbeschermingsrecht. En dat oordeel is gebaseerd op de rechtsspraak van het Europese Hof van Justitie, in Luxemburg. Dat Hof heeft eerder bepaald dat alleen toestemming voor een project mag worden gegeven als zeker is dat in geen enkel beschermd natuurgebied, zogenaamde Natura2000-gebieden, daardoor schade zal optreden."

Rotterdam is, toegegeven, geen Natura2000-gebied, maar deze gebieden zijn fictief, door mensen, begrensd. Natuur binnen Rotterdam is tenminste zo belangrijk om te beschermen, voor de biodiversiteit, maar ook voor de rust en koelte in iedere buurt en de gezondheid van de Rotterdammers. Kunt u er als raadslid, op basis van de uitspraken van de Raad van State en de Rotterdamse Rekenkamer uit het recente verleden, in gemoede voldoende zeker van zijn, dat op de besluiten die u goedkeurt het volledige relevante wettelijke en regelgevende kader is toegepast? Is het bestuur voldoende zorgvuldig geweest en is uw controle daarop volledig?

Als je juridisch de randen opzoekt of zelfs bereid bent eroverheen te gaan, door bijvoorbeeld een salamitactiek te hanteren en grootschalige ontwikkelingen maar te blijven opknippen in 'postzegels', onder andere om burgerparticipatie buitenspel te zetten, valt de MER-beoordeling per individueel project misschien gunstig uit. Maar de schade van al die projecten samen is potentieel enorm. Denkt u werkelijk dat burgers die door deze

handelwijze worden geraakt op hun achterhoofd zijn gevallen? Er lijkt wettelijk/juridisch in eerste instantie misschien geen vuiltje aan de lucht, maar het vernietigen van het bestemmingsplan voor Feyenoord City bewijst al dat de werkelijkheid anders is. De “zorgvuldigheid voor milieueffecten, samenwerken en vooruitkijken” weegt in de huidige rechtsspraak (gelukkig) zwaarder dan het, beperkter, ‘wettelijk kader’, het uitgangspunt dat het College en Stadsontwikkeling zeggen te hanteren – als zij dit al integer en zorgvuldig doen, zoals bijvoorbeeld niet het geval was met het bezonningsonderzoek inzake het Schiekadeblok. De huidige klimaat- en milieupogingen vragen niet om te-kort-door-de-bocht, juridische ‘schelmenstreken’, maar om werkelijke oplossingen met als uitgangspunten natuur, bodem en water, zoals de deskundigen ons vertellen.

Stadsontwikkeling vraagt juridisch advies aan Pels Rijcken. Dit bureau heeft de [kennis over klimaataansprakelijkheid in huis](#). Stelt Stadsontwikkeling de verkeerde vragen aan de juristen, zoals “Hoe kunnen wij maximaal verdichten binnen de wettelijke kaders?” Met een andere vraagstelling komt er zeker een ander advies: “Hoe kunnen wij onze klimaat- en milieuverantwoordelijkheden zo goed mogelijk invullen waarbij we optimaal gebruik maken van de reeds bestaande wettelijke kaders?”

Hoelang blijft u als raadslid de burgers die u hebben verkozen nog dwingen tot de inspanning die u als controlerende macht geacht mag worden te plegen, maar nalaat? En misschien wel net zo belangrijk: hoelang blijft u nog, met steun aan onvoldoende gefundeerde plannenmakerij op een doodlopende weg, uw stad en haar burgers op hoge kosten jagen, met geld dat zo goed kan worden ingezet voor een beter, volhoudbaar Rotterdam?

De uitspraken van de Raad van State zouden, samen met andere rechtsspraak en onder meer de pogingen die Stichting Rotterdam Natuurlijk! doet om u te informeren, moeten bijdragen aan een groeiende bewustzijn bij College en Raad over de verantwoordelijkheid die zij dragen en de zorgvuldigheid en redelijkheid die zij horen te betrachten. Over het onvoldoende laten meewegen van alle beschikbare informatie en inzichten zullen het bestuur, bestuurders en zelfs leidinggevendenden binnen de gemeenteorganisatie, uiteindelijk rekenschap moeten afleggen. Als je de recente rechtsspraak bestudeert zie je dat dit inmiddels de realiteit is.

Urgenda startte een rechtszaak tegen de staat Nederland en won. Milieudefensie sprak Shell met succes aan op haar aansprakelijkheid. In deze beschouwing leest u op welke gronden deze zaken zijn gewonnen:

<http://blog.ucall.nl/index.php/2018/04/klimaataansprakelijkheid-2-0-een-vergelijking-tussen-de-klimaatzaak-tegen-de-staat-en-de-klimaatzaak-tegen-shell/>

De volgende stap is het aansprakelijk stellen van bestuur en bestuurders voor alle maatschappelijke en financiële gevolgen die voortvloeien uit onvoldoende zorgvuldig genomen besluiten. Het wordt, mede vanwege de Shell-uitspraak, steeds meer gemeengoed

dat bij de huidige stand van zaken het niet optreden tegen de gevolgen van klimaatverandering een mensenrechtenschending kan betekenen. Hierbij speelt het feit dat veel gevolgen nu al worden voorspeld in scenario's en bestuurders hier kennis van konden nemen en hebben genomen:

<http://blog.ucall.nl/index.php/2022/03/de-dreigende-werking-van-klimaataansprakelijkheid-van-financiele-instellingen/>

Tim Bleeker, universitair docent klimaatrecht aan de Vrije Universiteit, schreef een proefschrift over dit onderwerp waarin duidelijk wordt dat van de bestuurder mag worden verwacht dat hij of zij goed bekend is met zowel de milieuregels én de risico's van de gevolgschade in verschillende scenario's:

<https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/artikelen/2022/tim-bleeker.html>

Nog een interview met Bleeker over zijn proefschrift. Hierin noemt hij de "ernstig verwijt"-maatstaf die voor hem de directe aanleiding was voor zijn proefschrift.

<https://www.mr-online.nl/tim-bleeker-over-aansprakelijkheid-van-leidinggevendens-bij-milieucriminaliteit/>

Bleeker zegt dat de stap van milieuaansprakelijkheid naar klimaataansprakelijkheid er een is van "normstelling". Hoe duidelijker de regels en ambitieniveaus, hoe beter de bestuurder en leidinggevende weten wat van hen wordt verwacht. In deze situatie kan de "ernstig verwijt"-maatstaf van toepassing worden geacht.

We hoeven u er hopelijk niet op te wijzen dat ook de uitspraken van het Europese Hof van Justitie en Europese ontwikkelingen relevant zijn voor deze normstelling. In België, bijvoorbeeld, is de rechtsspraak voor onzorgvuldig handelen door de overheid ook sterk in ontwikkeling en vragen juristen zich hardop af of er binnenkort een klimaattoets zal zijn:

<https://forumadvocaten.be/nl/blog/artikel/klimaatzaak-overheidsaansprakelijkheid-voor-een-onzorgvuldig-klimaatbeleid>

Zo leert u in deze oproep hopelijk opnieuw iets nieuws. Hoe langer doelmatige klimaat- en milieumaatregelen worden uitgesteld, hoe groter de financiële en maatschappelijke gevolgen kunnen zijn. Tegelijkertijd is uw plicht, en daarmee ook uw verantwoordingsplicht, als democratisch gekozen volksvertegenwoordiger om zorgvuldig te handelen in vraagstukken met een milieu- en klimaataspect, groot en wordt deze met het voortschrijdende inzicht over de toestand van ons klimaat steeds groter. Dat geldt voor RCD(XL), inclusief Schiekadeblok, luchthaven Rotterdam en Parkhaven, maar zeker ook in de buitendijkse gebieden als Katendrecht, De Esch en het Lloydkwartier.

Waar wacht u nog op om uw verantwoordelijkheid te nemen voor de volhoudbaarheid van een leefbaar Rotterdam? Moeten in Rotterdam ook [800 ambtenaren verklaren](#) dat zij zich niet meer kunnen verenigen met het beleid dat de gemeente voert op het gebied van klimaat, zoals in Amsterdam? Geen zorgen, die zullen we voor u vinden, als het nodig is.

Maar u kunt er zonder dat overwicht aan bewijs voor kiezen niet blind en doof te blijven voor alle signalen die na uitspraken van rechters, de Raad van State en de Rotterdamse Rekenkamer op rood staan en luid rinkelen. Lees, luister, en denk alstublieft kritischer na over hoe u stemt.

Nadrukkelijk wijzen wij u er opnieuw op dat u één jaar bezinning en onderzoek kunt 'afkondigen' zodat u inzichten kunt verzamelen en ruimte creëert voor nieuw, wél effectief klimaat- en natuurbeleid, waarbij u het college opdracht geeft [alle gebiedsontwikkelingen](#) gedurende het bezinningsjaar te bevriezen of te annuleren.

Hoogachtend,

Het bestuur van Stichting Rotterdam Natuurlijk!

Diederik van der Mast

Colle van Stegeren

Pieter Cusell

Martin Jansen